

devoted. Perspectives and organization measure of further introduction of genetic methods in system breed work are outlined.

Genetic service, group of blood, examination of an origin

УДК 636.2

Т.В. ПІДПАЛА

Миколаївський державний аграрний університет

МЕТОДОЛОГІЯ ПРОЦЕСУ ПОРОДНОГО ПЕРЕТВОРЕННЯ У МОЛОЧНОМУ СКОТАРСТВІ

Викладено результати застосування різних методів селекції при створенні жирномолочного типу української червоної молочної породи великої рогатої худоби.

Селекція, порода, тип, методи, інбридинг

Протягом останніх десятиріч минулого століття прискорився селекційний процес щодо створення бажаного типу тварин серед різних порід великої рогатої худоби. Це закономірний історичний процес, пов'язаний з об'єктивною дією конкретних соціально-економічних факторів [1].

Найбільш розповсюджену на півдні України червону степову породу впродовж останніх 40 років поліпшували у напрямі підвищення молочної продуктивності, жирномолочності, пристосованості до машинного доїння, поліпшення екстер'єру [2]. Удосконалення червоної степової худоби здійснювалось методом складного відтворного схрещування її з англєрською, червоною датською і червоно-рябою голштинською породами.

Результати міжпородного розведення показали, що помісі, маючи комбіновану мінливість, більше, ніж чистопородні тварини, реагують на умови зовнішнього середовища. Тому визначення дії методів селекції на формування продуктивних і адаптивних ознак у худоби жирномолочного типу є актуальним питанням.

© Т.В. Підпала, 2005

Розведення і генетика тварин. 2005. Вип 39.

Матеріал і методика досліджень. Матеріалом були дані продуктивності корів-первісток племінних стад червоної степової худоби на півдні України. Для характеристики фенотипу корів трьох поколінь використали узагальнюючі показники: середньодобова кількість молочного жиру (кг) за першу лактацію "А" і коефіцієнт відтворної здатності (КВЗ). Результативність методів селекції оцінювали за співвідношенням рівнів фенотипного прояву цих життєво важливих функцій, визначених за методикою поєднаних ознак [3].

Результати досліджень. Під впливом міжпородного схрещування у тварин посилюється розвиток продуктивних ознак. При цьому порушуються взаємозв'язки, що раніше склалися у популяції: створюється нова система, на фоні якої відбувається здійснюваний селекціонером штучний цілеспрямований відбір. Але в силу дії дестабілізуючого відбору у тварин виникають нові властивості у продуктивності та розмноженні.

Установлено, що тривале цілеспрямоване використання англєрських плідників для поліпшення якостей червоної степової породи сприяє підвищенню молочної продуктивності і особливо жирномолочності, не порушуючи при цьому відтворних властивостей у тварин. У стаді племзаводу "Зоря" середній надій на корову за 20-річний період збільшився на 1461 кг, а жирномолочність — на 0,24%. Високий розвиток продуктивних ознак узгоджується з оптимальною пристосованістю тварин до умов середовищ і зберігається протягом поколінь.

Поліпшення червоної степової худоби методом схрещування з червоними датськими та червоно-рябими голштинськими плідниками викликало підвищення рівня продуктивності у нащадків, збумовило у них зниження репродуктивних властивостей. Найбільший вплив на зміну відтворних функцій у тварин мають бугаї червоної датської породи.

Особливості формуванні ознак, головним чином, виникають у нащадків під впливом індивідуальних якостей плідників. На підставі матеріалів оцінки бугаїв за якістю нащадків установили, що у дочок поліпшуються ті функції, високий розвиток яких характерний для їхніх бугаїв-батьків. Ця тенденція зберігається незалежно від породи плідників.

Перетворення цінних спадкових властивостей бугаїв у групі, їхні консолідація та прискорення селекції здійснюються із

використанням лінійного розведення та його крайньої форми — інбридингу. Аналіз особливостей групової структури поколінь корів племінних стад червоної степової худоби показав, що результативність розведення за лініями залежить від племінної цінності та наявності продовжувачів бажаних генотипів.

У період широкого застосування схрещування маточного поголів'я із плідниками поліпшувальних порід одним із найважливіших пороодоутворювальних факторів є споріднене розведення. Доведено, що переважаючий вплив на консолідацію селекційних ознак має помірний інбридинг за умови його цілеспрямованого застосування протягом низки поколінь. А використання в селекційному процесі інбредних тварин і особливо бугаїв зумовлює консолідацію спадковості у тварин новостворених внутрішньопородних типів української червоної молочної породи.

Висновки. Застосування відтворного схрещування, лінійного розведення, цілеспрямованого інбридингу та інших методів селекції сприяли бажаним змінам у червоної степової худоби і формування на цій основі жирномолочного голштинізованого типу. Вони достатньо диференційовані та специфічні за фенотипними продуктивними й адаптивними ознаками і є структурними одиницями української червоної молочної породи.

1. *Буркат В.П.* Теорія, методологія і практика селекції. – К.: БМТ, 1999. – 376 с.

2. *Програми селекції порід / В.П. Буркат, Ю.Ф. Мельник, М.Я. Єфіменко та ін. // Розведення і генетика тварин. – 2003. – № 37. – С. 3-22.*

3. *Патент 15061 А Україна МКВ 01 К 67/00.* Спосіб оцінки якостей быка-производителя / А.П. Полковникова. – Заявл. 11.05.94; Опубл. 30.06.97, Бюл. № 3. – 5 с.

МЕТОДОЛОГИЯ ПРОЦЕССА ПОРОДНОГО ПРЕОБРАЗОВАНИЯ В МОЛОЧНОМ СКОТОВОДСТВЕ. Т.В. Подпала

Изложены результаты использования разных методов селекции при создании жирномолочного типа украинской красной молочной породы крупного рогатого скота.

Селекция, порода, тип, методы, инбридинг

METHODOLOGICAL BREEDING IN THE MILK CATTLE.

T. V. Pidpala

*The state results of use difference methods selection of create fat tipe
Ukraine Red Breed cattle.*

Selection, breed, tipe, method, inbreeding

УДК 636.22/28.034.061

М.І. БАЩЕНКО, Л.М. ХМЕЛЬНИЧИЙ

Черкаський інститут агропромислового виробництва УААН

ВАГОВІ ТА ЛІНІЙНІ ПАРАМЕТРИ ЕКСТЕР'ЄРУ ТЕЛИЦЬ УКРАЇНСЬКОЇ ЧЕРВОНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ

На підставі експериментальних даних розроблено орієнтовні вікові параметри лінійного та вагового росту для ремонтних телиць української червоно-рябої молочної породи з помісячною градацією від народження до 18-місячного віку.

Параметри, ріст, телиці, порода, екстер'єр

У сучасних умовах промислового ведення галузі молочного скотарства, що вирізняються інтенсивним використанням тварин та відповідним введенням у стадо первісток, особливого значення набуває проблема вирощування високоякісного ремонтного молодняку на основі врахування закономірностей його росту та розвитку. Практичний досвід селекції молочного скотарства переконує, що інтенсивний ріст і розвиток ремонтних телиць визначає майбутнє формування бажаного типу будови тіла у дорослому стані, а це є запорукою наступної високої молочної продуктивності корів та відповідної оплати кормів. До того ж скороспілість телиць скорочує непродуктивний період вирощування від народження до отелу, прискорює процес відтворення стада та оцінки бугаїв за якістю потомства.

Визначаючи концептуальні засади сучасного етапу селекції в скотарстві, академіки УААН М.В. Зубець та В.П. Буркат [1, 2]

© М.І. Башченко, Л.М. Хмельничий, 2005

Розведення і генетика тварин. 2005. Вип 39.